

Þjóð á tímamótum

- kaupmáttur, atvinna og velferð

Gylfi Arnbjörnsson
Forseti ASÍ



Við þurfum nýja hugsun í atvinnu-
og menntamálum

Breytinga er þörf í menntamálum



- Menntakerfið þarf að leggja áherslu á skapandi greinar og nýsköpun með áherslu á eflingu starfs- og tæknináms
- Jafna þarf stöðu starfsnáms gagnvart bóknámi
- Meta þarf þá raunfærni og hæfni sem einstaklingar hafa tileinkað sér og þeim gert mögulegt að byggja frekar nám ofan á hana
- Stefna ber að því að innan við 10% fólks á vinnumarkaði verði án viðurkenndrar framhaldsmenntunar árið 2020 með raunverulegu tilboði um nýtt tækifæri til náms!
- Það er sameiginlegt verkefni stjórnvalda, samtaka launafólks og atvinnurekenda að móta heildstæða atvinnu-, mennta- og vinnumarkaðsstefnu til að ná framangreindum markmiðum þar sem formlega menntakerfið og símenntunaraðilar mynda eina heild
- Mikilvægt er að byggja slíkt á ítarlegri greiningu á mannaflapörf á vinnumarkaði til lengri og skemmri tíma litið

Fjölgun starfa í grænu hagkerfi



- Alþýðusambandið leggur áherslu á sjálfbærni íslensks atvinnulífs og nýting náttúrugæða á sjálfbæran hátt til atvinnuuppbyggingar
- Við verðum að nýta samkeppnisforskot okkar í hreinum matvælaiðnaði með sjálfbærni og fullnýtingu á sjávarfangi og landbúnaðarafurðum – en skortir tilfinnanlega betra aðgengi að erlendum mörkuðum
- Spennandi tækifæri liggja í nýtingu varma frá raforkuframleiðslu með jarðhita til garðyrkju og efnaiðnaðar
- ASÍ vill beita sér fyrir vitundarvakningu um græna hagkerfið og hvernig það geti falið í sér aukin lífsgæði fyrir allan almenning
 - Með fræðslu um græna hagkerfið og græn störf
 - Með frekari skattaívilnun til að auðvelda fólki kaup á vistvænum ökutækjum
 - Með því að hvetja til frekari flokkunar og endurvinnslu úrgangs



Nýtt félagslegt húsaleigukerfi

Samstaða um félagslega húsnæðisstefnu



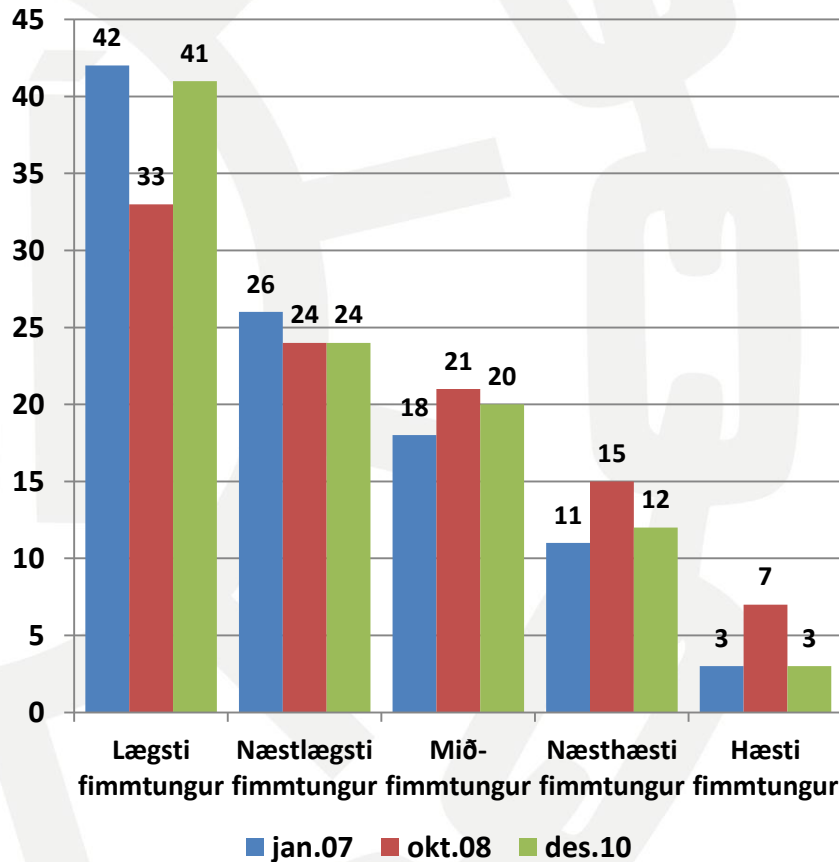
- Meginmarkmið
 - Nægjanlegt framboð af félagslegu íbúðarhúsnæði fyrir tekjulágar fjölskyldur
 - Húsaleiga verður að vera í samræmi við félagsleg markmið stjórnvalda og hún varin fyrir skyndilegum hækkunum vegna markaðsaðstæðna
 - Félagsleg blöndun í hverfum
 - Húsnæðislausnir fyrir breiðan hóp
- Hlutamarkmið
 - Viðunandi verð- og gæði húsnæðis
 - Viðunandi útgjöld hins opinbera
 - Bein opinber framlög í upphafi – sjálfbært í framtíðinni
 - Styðji við efnahagsleg markmið um jöfnun hagsveiflunnar

Miðað við Norðurlandlöndin þyrftu félagslegar íbúðalausnir að vera um 20-25% af heildarfjölda íbúða – eða á bilinu 25-30.000 íbúðir – en þær eru innan við 4.000!

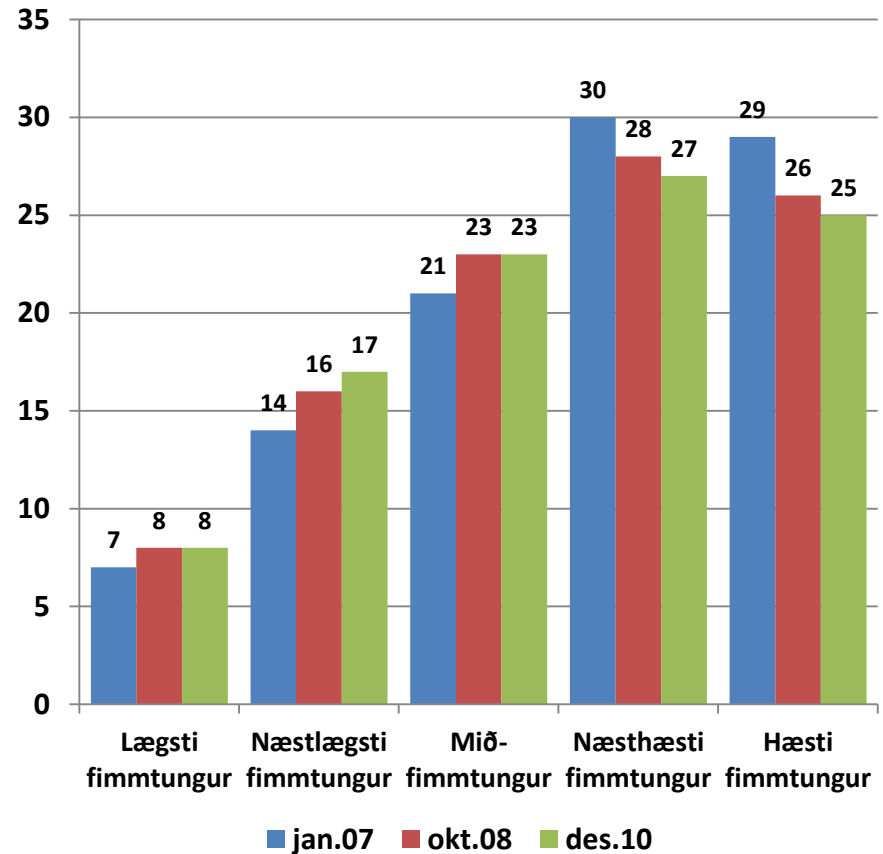


Af greiðslu- og skuldavanda þjóðar!

Hlutfall allra heimila í greiðsluvanda (%)



Hlutfall húseigenda með neikvætt eigið fé (%)



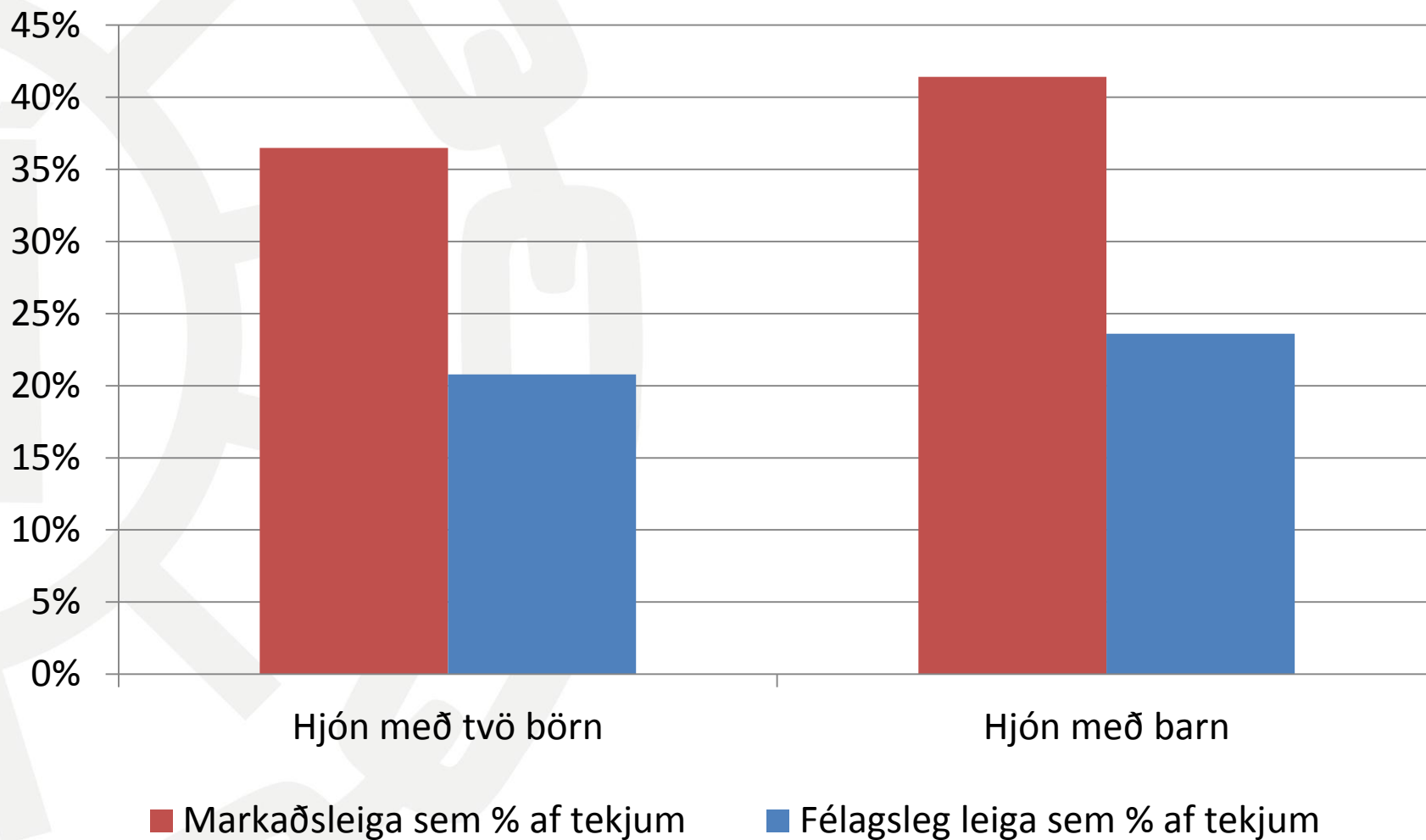


Fjármögnun félagslegra íbúða

- Framlag íbúa er 2%
 - Endurgreitt þegar flutt er út
- Stofnfé frá sveitarfélaginu er 14%
 - Vaxtalaust og endurgreitt þegar fjárhagslegar aðstæður leyfa, þó eigi síðar en eftir 50 ár
- Lán frá húsnæðislánastofnun upp á 84%
 - Lánið er á hefðbundnum forsendum húsnæðislána
 - Hámark á áhrif vaxta á leigu og ríkið niðurgreiðir með vaxtastyrkjum – hámarkið er 3,4% af stofnkostnaði
 - Greiðsla íbúanna af „láninu“ er þannig óháð undirliggjandi fjármögnun þess
 - Sveitarfélögin veiti ábyrgðir fyrir þeim hluta lánsins sem er umfram 65% af verðmati húsnæðisins
 - Leiga eftir uppgreiðslu lána fjármagnar nýjar byggingar – sjálfbært á einni kynslóð!

Leiga sem hlutfall af tekjum

í neðri fjórðungi tekjudreifingar





Vextirnir, kjörin og gengið



Vextir draga lífsneistann úr heimilunum

- Meðaltekjufjölskylda á Íslandi fær ekki greiðslumat af meðalíbúð ef óverðtryggðir vextir eru hærri en 5,5%
 - Þeir eru 7,5-7,75% hjá bönkunum og væru 8,9% hjá ÍLS!
- Verðbólguvæntingar á fjármálamarkaði eru nú 4,5% til næstu 5 ára og 10 ára!
- Húsnæðisvextir í nýju kerfi gætu í besta falli orðið $4,5+2,6+0,5=7,6\%$
- Ef verðbólguvæntingarnar lækka í markmið SÍ og gert er ráð fyrri eðlilegri raunvaxtakröfu þá gætu vextirnir lækkað í $2,5+2,0+0,5=5,0\%$
- Mismunurinn á 8,9% vöxtum og 5% þýðir lækkun greiðslubyrði um 72 þús.kr. á mánuði sem **jafngildir 16% af ráðstöfunartekjum meðalfjölskyldu**
 - 20% lækkun á höfuðstól skulda lækkar greiðslubyrði meðalláns um 32 þús.kr. m.v. óbreytta vexti!
- Það er því augljóst að **verðbólgan** er versti óvinur heimilanna og raunveruleg aðstoð felst í glímunni við hana!



Komandi samningar

- Ekki hefur verið tekin ákvörðun um „samflot“ í næstu samningum
- Það er ekki sjálfgefið að fyrir slíku sé einhver sérstakur áhugi
 - Í rauninni ber meira á umræðunni um „leiðréttingar“
- Ekki er vilji til þess að launafólk eitt beri ábyrgð á mistökum í hagstjórn
 - Við munum aldrei aftur setta okkur við þá atburði sem hér urðu árið 2008!
- Stjórnmalaflokkarnir þurfa að hafa fyrir því að skapa „þjóðarsátt“ trúverðugar forsendur
- Ef næsta ríkisstjórn leggur ekki fram trúverðuga stefnu og tillögur um aðgerðir í gengis- og verðlagsmálum eru vaxandi líkur á því að átökin snúist fremur um verðtryggingu launa en afnám verðtryggingar lána!



Mögulegar forsendur kjaraviðræðna

- Móta þarf sameiginlega sýn á svigrúm atvinnulífsins og samfélagsins til launahækkana og aukins kaupmáttar á næstu árum á grundvelli stöðugleika
- Það er vilji allra heildarsamtaka á vinnumarkaði að bæta vinnubrögð við gerð kjarasamninga
 - Höfum verið að leita fyrirmýnda hjá nágrannaríkjum okkar sem tekist hefur að auka kaupmátt samhliða lágri verðbólgu
- En óvissan hefur s.l. 12 ár verið á vettvangi stjórnmalanna m.t.t. stefnunnar í ríkisfjármálum og gengis- og peningamálum
- Er raunverulegur vilji til þess að svigrúm til launahækkana byggi á grundvelli:
 - fasts gengis og lágrar verðbólgu sem leiðir til bættra lífskjara og aukins kaupmáttar ?
 - uppbyggingar atvinnulífsins og fjölgunar starfa ?

Stefna flokkanna í gengis- og peningamálum?



- Er hægt að ná samstöðu um stefnu og aðgerðir á sviði gengis- og peningamála ?
- Er hægt að byggja samstöðuna á þverpólitísku samkomulagi um mótun peningastefnu (okt. 2012) og nýlegu samkomulagi á Alþingi um gjaldeyrishöftin ?
- Er pólitískur vilji til þess að skapa stöðugleika í gengismálum og jafna starfsskilyrði atvinnulífsins með því að festa gengi krónunnar og lækka stýrivexti í skjóli gjaldeyrishaftanna ?
- Setja forystumenn flokkanna eitthvert samhengi á milli „tilboða“ sinna til kjósenda og undirliggjandi forsendur gengisstöðugleika?
- Mun þjóðin fá að greiða atkvæði um framtíð sína með fast gengi og lága vexti í formi þjóðaratkvæðagreiðslu um aðildarsamning að ESB ?